"మామయ్యా. రోజూ నీ ఆహ్వానం కోసం ఎదురుచూస్తూ నిస్పృహతో కుమిలిపోతున్నాను. ప్రతి సంత్సరమూ రమ్మని ఉత్తరం రాసేవాడివి. ఈసారి, నీవు హోటల్లో తింటూకూడా ఎందుకు రాయలేదు? నీకు హోటలు తిండి ఎంత అయిష్టమో నే నెరగనా? అందుకని ఈసారి వేసవి శలవులకు పిలవకుండానే వస్తున్నాను రేపు రాత్రిబండికి

వచ్చి పడతాను. ఉప్పు పప్పు సిద్ధంగా ఉంచు నేను వచ్చిన తరవాత మళ్ళా నీకు సావకాశం ఉండదు ఈ లోపుగానే ఇల్లంతా అల్లరిగా చెయ్యి (ఇల్లు పశువులదొడ్డికింద చెయ్యటానికి నీతరవాతే ఎవరన్నా!)

"నా పరీక్షలు రేపు సాయంకాలానికి ఆఖరు అత్తయ్య కులాసాగా తిరుగుతున్నట్టు ఉత్తరం వస్తున్నదా? ఆవిడ, పాపం, దురదృష్ట వంతురాలు. అయిదు మోతలుమోసి ఒక్క పిల్లనుకూడా చంకనెత్తుకోలేక పోయింది. నేను మొదటి నుంచీ అంటూనే ఉన్నాను. ఆవిడకు మగపిల్లవాడు పుడితేకాని బతకడు. ఆ మాట అంటే నువు నవ్వుతావని తెలుసును వట్టి నమ్మకంలేని మనిషివి పైగా, ప్రతి దాన్నీ సందేహించటం వేదాంతమంటావు. ఒక మగపిల్లవాణ్ణి కని నాకిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యవలసిన బాధ్యత ఇంకా నీమీద ఉంది తెలుసునా?

— రాజ్యం "

ఒక్కొక్క మనిషి జీవితంలో పరిపూర్ణమయిన ఆనందమంటూ ఉండదు నన్నెరిగినవాళ్ళెవరూ తెలుసుకోలేరు గాని నేను అటువంటి మనిషిని. కించిత్తు ఆనందం కలిగించే అనుభవం ఏదైనా అందుబాటులోకి రాగానే నేను పనిపెట్టుకుని ఆ ఆనందాన్ని భంగంచేసే అంశం ఏదైనా ఆ అనుభవంవెంట ఉందా అని వెతుకుతాను. సాధారణంగా ఉంటుంది. ఏదైనా రుచ్యమైన పదార్థం తినటానికి కూర్చోగానే అది పడదేమోనని భయం. ఎవరిపైపైనా మనసు మొగ్గసాగితే మోసపోతా నేమోనని భయం.

నాలో ఉన్న ఈ జబ్బు నే నెరిగినంత వరకూ ఎవరూ కనిపెట్టలేదు. ఒక్క నా మేనకోడలు రాజ్యమే కనిపెట్టిందేమో ననిపించేది. "నువ్వు వట్టి అపనమ్మకం మనిషివి. నీలోనే నీకు నమ్మకంలేదు. కొన్ని విషయాల్లో అపనమ్మకం ఉంచే తప్పులేదు—మరికొన్ని విషయాల్లో మరింత నమ్మకం కుదిరేటందుకు! దేన్నీ నమ్మకుండా జీవితమంతా గడిపి ఏం బావుకుంటావు?" అని రాజ్యం నన్ను వేళాకోళం చేసేది కాని, ఈ అపనమ్మకం నాకు ఆనందంలేకుండా చేస్తున్నదని దానికి తెలుసునో తెలియదో నే నెరుగను తనే నా జీవితానికి ఒక బాధా, ఒక ఆనందమూ అయిన సంగతి రాజ్యం అసలెరిగి ఉండదు!

నా భార్య కాపరానికి వచ్చిన రెండో రోజున, నా ఇరవై ఒకటో ఏట, రాజ్యం భూమిమీద పడ్డది. దానికి ఏడో ఏడు వెళ్ళి ఎనిమిది వస్తుండగా మా చెల్లెలు పోయింది రాజ్యం నా మేనగోడలనీ, రక్త స్పర్శ అనీ అప్పుడే నేను మొదటి సారి సమగ్రంగా భావించ గలిగాను. అది తల్లిలేని పిల్ల అయేవరకూ దానికి నేను నా మానసిక ప్రపంచంలో ఎటువంటి స్థానమూ ఇవ్వలేదు. నేను పిలవగానే

రాజ్యం తప్పున దగ్గిరికి వచ్చి నా ఒళ్ళో కూర్చుని నన్ను చిన్నతనంనించీ ఎరిగిన దాని మోస్తరుగా మాట్లాడుతుంటే నాకు భరించరాని బాధా, పశ్చాత్తాపమూ కలిగినై

ఆ క్షణాన నాకు రాజ్యంమీద పుట్టుకొచ్చిన సహజమైన మమకారంచూసి నేనే భయపడ్డాను. తక్షణమే నేనా మమకారాన్ని నిగ్రహించుకున్నాను నా జీవితమంతా నిగ్రహమే అయిపోయింది ఎవరైనా నిగ్రహం సాధ్యంకాలేదని ఏడుస్తారు—నేను నాకది సాధ్యమయిందని ఏడవదగిన దుస్థితిలో ఉన్నాను

నేను మా బావమరిదికి సలహాకూడా ఇచ్చాను 'నువు సాధ్యమైనంత త్వరలో మళ్ళీ పెళ్ళిచేసుకో. పిల్లను సవితితల్లి సరిగా చూడదనికాని, చూడలేదంటారని కాని ఏమాత్రమూ భయపడకు ముందు ముందు నీభార్య పిల్లను అలుసు చెయ్యకుండా కూడా చూడు ఇటువంటి విషయాల్లో లోకాన్ని పాటించి లాభంలేదు"

మా బావమరిది పెళ్ళిచేసుకున్నాడు రాజ్యాన్ని సవతితల్లి సరిగా చూడలేదు ఆవిడ అసూయ చూపించిందనీ, సవతితల్లితనం ప్రకటించిందనీ అందరి మాదిరిగా నిష్ఠురంచెయ్యటం నా కిష్టం లేదు తల్లి పిల్లలను చూడటమే పెద్దకళ. సవితితల్లి సవితిపిల్లను సరిగా చూడటం మరింత క్లిష్టసాధ్యమైన కళ. ఆ కళకు అవసరమైన శిల్పచాతుర్యం మా బావమరిది రెండో భార్యలో పూర్తిగా లోపిం

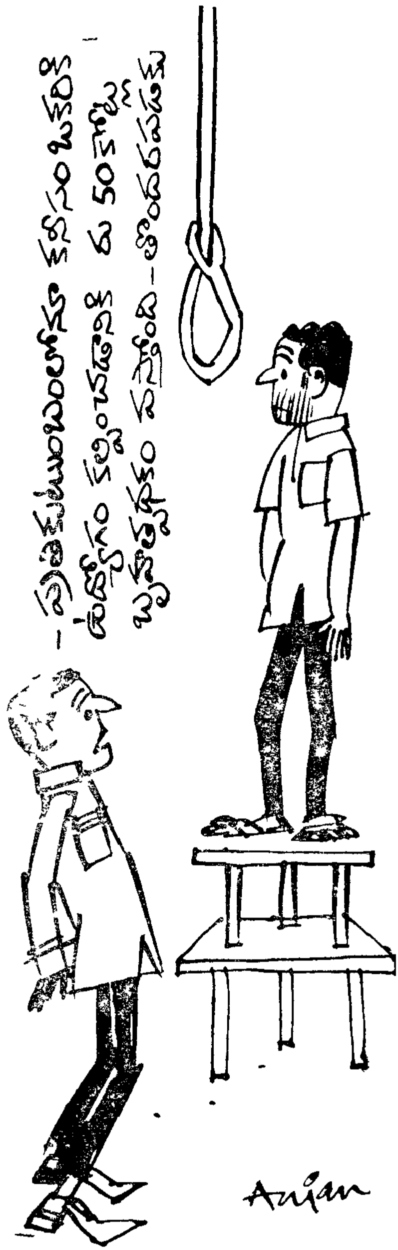

చింది.

రాజ్యానికి జీవితం హాయిగా లేదని ఎవరన్నా చూచాయగా అన్నప్పుడు నా హృదయం చలించేది. కాని ఏదో సమాధానం చెప్పుకుంటేగాని నాకు తృప్తి కలిగేది కాదు లోకం నోరు మంచిది కాదు తల్లిపిల్లల్ని ఎంతహింసించినా ఎవరూగమనించరు. సవితితల్లి అవసరంగా కోప్పడ్డా గొల్లున గోలెత్తుతారు! రాజ్యంమాత్రం చిన్నతనంచేత అవివేకమైన పనులు చెయ్యదా? ఈవిధంగా అనుకుని ఊరుకున్నాను

పదో ఏట రాజ్యం పెళ్ళి అయింది ఆ పదోయేటనే అది వితంతువు కూడా అయింది. వైధవ్యం సంప్రాప్తించిన ఒక నెలకే రాజ్యం నాకు మొదటి ఉత్తరం రాసింది ఆ ఉత్తరం ద్వారా నేను తెలుసుకోగలిగాను రాజ్యం విషయంలో నా విద్యుక్తధర్మం నేను నెరవేర్చలేదని. కొంతకాలం పాటు దాన్ని మా ఇంట్లో వుంచుకుంటానని మా బావమరిదితో చెప్పి రాజ్యాన్ని తీసుకొచ్చేశాను

దాని భావిజీవితం గురించి స్థూల నిర్ణయం చేసేశాను దాన్ని వెంటనే ట్యూటరు కిందపెట్టి పై సంవత్సరం ఏ ఏ ఫస్టుఫారంలోనో ప్రవేశపెట్టటమూ. కాలక్రమాన దానికి పునర్వివాహంచేసి దాని జీవితం సార్థకపరచటమూ

రాజ్యం మా యింటికి వచ్చేవరకు నాకు పిల్లలమీద ఎంత వాంఛ వుండిందీ తెలిసివచ్చింది దానికోసం గుడ్డలనీ, సబ్బులనీ, సూదులనీ అవనీ ఇవనీ విచారించటం నాకు కొత్త ఆనందం ఇచ్చింది. అది కొంతకాలం పాటు మా ఇంట్లో వుండిపోతుందనే ఆలోచనే నాకెంతో సంతోషం కలిగించింది. కాని. దాని వెనకాలే వచ్చింది ఆలోచన—రాజ్యం మీద ఇంత మమకారం పెట్టుకుంటే ఈబంధం తెంచుకోవలసి వచ్చేటప్పటికి ఎంత బాధ పడతానోనని!

రాజ్యం రాకముందు నా భార్య కనబరిచిన నిర్లిప్తత చూచి నేను ఆశ్చర్యపడ్డాను అది - నాభార్య - అంటే నాకన్న చాలా ఎక్కువగా కలవరించేది పిల్లలకోసం. అటువంటిమనిషి ఇంటో ఒక పిల్ల తిరుగుతుంటే ఎందుకు పరవశమైపోదు? అంటే నాభార్య రాజ్యాన్నిచూసి మొహం మాడ్చుకుందనికాదు. రాజ్యానికి వుపచారం చెయ్యటంలో నాభార్య కనబరచదగిన వుత్సాహం కనపరచకపోయింది అంతకన్న వున్నసంగతి స్పష్టంగా చెప్పలేను.

మళ్ళీ రాజ్యమూ, నాభార్యా చాలా రాచకార్యాలు చేసుకునేవాళ్ళు కలిసి పని చేసేవాళ్ళు ఎంతో బంధం వున్నట్లుండేవాళ్ళు కాని నాతో మాట్లాడేటప్పుడు రాజ్యం గొంతుల్లో మరొకధోరణి కనిపించేది. పైకి ఏమీ అనకుండానే ఆ పసిపిల్ల నామీద తనకున్న అభిమానం యొక్క ప్రత్యేకతను ప్రకటించేది.

రాజ్యం నా పనులన్నీ తనే చెయ్యసాగింది. అందుమూలంగా తనభారం చాలా తగ్గించినందుకు నాభార్య సంతోషించింది. రాజ్యం అనేకపనులు నాభార్యకన్న బాగా చెయ్యగలిగినందుకు నేను సంతోషించాను. కాని ఈ సంతోషంతోపాటు అర్థంకాని బాధ కలిగేది

రాజ్యం మా ఇంటికొచ్చిన కొత్తలోనే ఒక కోతిపని చేశాను ఆపని చేసేదాక అటువంటి పని చెయ్యగలనని నేనెన్నడూ భావించలేదు ఆ తరవాతకూడా నా జీవితమంతా సింహావలోకనం చేసుకుంటే నాకర్థంకాని అనేక విషయాల్లో ఇదికూడా ఒకటి అనిపిస్తుంది అదేమిటంటే, నేను మా రాజ్యాన్ని నాభార్య చూడకుండా ముద్దుపెట్టుకున్నాను నాకు నిజంగా పిల్లల్ని ముద్దుపెట్టుకునే అలవాటు లేదు ఆపని చేసేవాళ్ళను చూస్తే రోతకూడాను. ఆపని ఎటువంటి ఉద్రేకంలో చేశానో నేనిప్పుడు చెప్పలేను నేను కుర్చీలో కూర్చుని చదువుకుంటున్నాను రాజ్యంవచ్చి నా చదువు భంగం చెయ్యసాగింది పైకి కనబడనిచ్చేవాణ్ణి కాను గాని దాని అల్లరి నాకు చాలా యిష్టంగా వుండేది ఆ సంగతి గ్రహించినదానల్లేనే రాజ్యం నేను కసిరితే లక్ష్యం చేసేదికాదు ఆరోజున నేను దాన్ని కసరలేదుకూడాను పుస్తకంమీదినుంచి దానికేసి కళ్ళు పెద్దవిచేసి చూశాను. రాజ్యం చప్పున దగ్గిరికివచ్చి నా వీపుమీద చెయ్యి వేసి "నేను పెద్దదాన్నయి నీ అంత చదువువొచ్చి ఇట్లాగే చదువుకునేటప్పుడు. నన్ను ఇట్లాగే ఏడిపిస్తావా?" అని అడిగింది — కేవలమూ పసితనంవల్ల అన్నట్టు గాని, కావాలని అన్నట్టు కాకుండా

ఆక్షణంలో నాకు చెప్పతరంగాని ఉద్రేకంవచ్చేసింది అమాంతం దాన్నిఅవలీలగా ఎత్తి ఒళ్ళో కూర్చోబెట్టుకుని చెంపముద్దు పెట్టుకున్నాను మరుక్షణం నా ప్రతి నరమూ ముడుచుకు పోయినట్టయి పోయింది ఏ మహాపాపం చేసినట్టుదో పశ్చాత్తాపంలో మునిగిపోయినాను ఇక రాజ్యం ఎన్నటికీ నన్ను మామూలుగా చూడదనుకున్నాను అది బతికి ఉన్నంత కాలమూ దాని మనస్సులో యిది నన్ను గురించిన కళంకంగా నిలిచి ఉంటుందనుకున్నాను అది ఈ విషయం ఏ మాటల సందర్భంలోనో మొగుడితో కూడా చెప్పేస్తుంది కొద్ది కాలంలో రాజ్యం ఈ సంఘటన మరిచిపోతుందేమోనని ఒక క్షణకాలం వెర్రి ఆశ కలిగింది కాని మరుక్షణమే అది అడుగంటింది రాజ్యానికి పదివిండ్లై అమాయకురాలైనా కాదు.

అయితే నా కాశ్చర్యం కలిగించిన విషయం ఏమంటే, రాజ్యం నన్ను కొత్తగా చూడలేదు. వెనుకటి మోస్తరుగానే ఉంది "నువ్వు నన్ను ముద్దుపెట్టుకొన్న సంగతి నేను మరిచిపోలేదులే!" అన్నట్టయినా అది ప్రవర్తించలేదు నా గుండె కొంచెం కుదుటపడ్డది. అది మా యిద్దరి మధ్యా ఒక రహస్యం ఇక దాన్ని గురించి మూడో ప్రాణికి తెలి[illegible]రాదని చేసుకున్నాను

రాజ్యం స్కూలుఫైనలు పాసుకాగానే

SATYAM NIKETAN VETAPALEM

దాని పెళ్ళి విషయం ప్రయత్నిస్తానన్నాను. అది అంగీకరించలేదు. తనకు పెళ్లి వద్దంటే వద్దన్నది. చదువుకుంటానన్నది. ఏదైనా ఉద్యోగం చేస్తానన్నది.

"అయోమయంగా మాట్లాడకు. రాజ్యం సహజమైన ఆడదానికి మొగుడు లేకుండా జరగదు. నీ కిప్పటికే యీడు మించింది మొగుడక్కర్లేదంటే నువ్వు అవ్యక్తంగా ప్రవర్తించటానికి సిద్ధపడుతున్నావనుకోవలసివస్తుంది. లేదా సహజమైన ఆడదానివి కావనుకోవలసి వస్తుంది. ఏది అనుకున్నా నాకు కష్టంగానే ఉంటుంది." అన్నాను.

రాజ్యం చదువుకుంటున్న కొద్దీ దానితో గంభీర విషయాలు స్వేచ్ఛగా మాట్లాడే అవకాశం నాకు లభించింది. ఆ ధోరణిలోనే ఇప్పుడీ విషయం కూడా ప్రస్తావించాను. రాజ్యం కోపగించలేదు. నవ్వలేదు. గంభీరంగా "నువ్వెప్పుడన్నా అవ్యక్తంగా ప్రవర్తించావా, మామయ్యా!" అని అడిగింది.

నేను కంగారుపడి, "లేదు! ఎప్పుడూ లేదు! ఎప్పుడో చిన్నతనంలో ఒకసారి —అది కూడా చెప్పుకోదగిన! విషయం కాదు. ప్రమాదం జరక్కముందే కళ్ళు తెరిచి—" అని తడువుకుంటూ ప్రారంభించాను.

రాజ్యం నా కడ్డంవచ్చి "అప్పటికి నీకు పెళ్ళి అయిందా?" అన్నది.

"నాకు చాలా చిన్నతనంలోనే అయింది పెళ్ళి. నీ మాదిరిగా కాదు—"

"అత్తయ్య కాపరానికి వచ్చిందా?"

"వచ్చే ఉంటుంది! అదికాదు నే ననేది—"

రాజ్యం ఇక మాట్లాడదగిన విషయం పూర్తి అయినట్టుగా లేచి తన పనిమీద వెళ్ళబోతూ మళ్ళీ ఆగి, "ఆ అవ్యక్తత విషయంలో ఎప్పుడన్నా మనస్ఫూర్తిగా పశ్చాత్తాప పడ్డావా?" అన్నది.

నా నోట మాట రాలేదు.

మళ్ళీ నేను రాజ్యంతో దాని పెళ్ళి విషయం ఎత్తలేదు.

ఈ నాలుగు సంవత్సరాలూ అది లేని కొరత నాకు బాగా కనిపించింది రాజ్యం కాలేజీలో ప్రవేశించటానికి వెళ్ళిపోగానే నేను మళ్ళీ మామూలు ప్రపంచంలో పడ్డట్టయింది. గృహచ్ఛిద్రాలను పరిష్కరించుకోవటమే పరమార్థంగా పెట్టుకున్న నా భార్యా నేనూ మిగిలాం. ఒక మంచి పుస్తకం చదివి పూర్తిచేసి మూసినట్టయింది. రాజ్యం దగ్గర్నుంచి ఎప్పుడన్నా ఒక ఉత్తరంవస్తే ఆ పుస్తకం మళ్ళీ తెరిచి అక్కడక్కడా వాక్యాలు చదివి మొదటి పఠనానుభవం స్ఫురణకు తెచ్చుకున్నట్టు అయ్యేది.

కిందటిసారి శలవులకు వచ్చినప్పుడు మా సంభాషణలో ఒక కొత్త అంశం వచ్చింది. ముందుగా నేనే రాజ్యాన్ని కెలికాను—ఏమే రాజ్యం, అవ్యక్తపు మనిషి అవుతున్నావా? అసహజమైన మనిషి

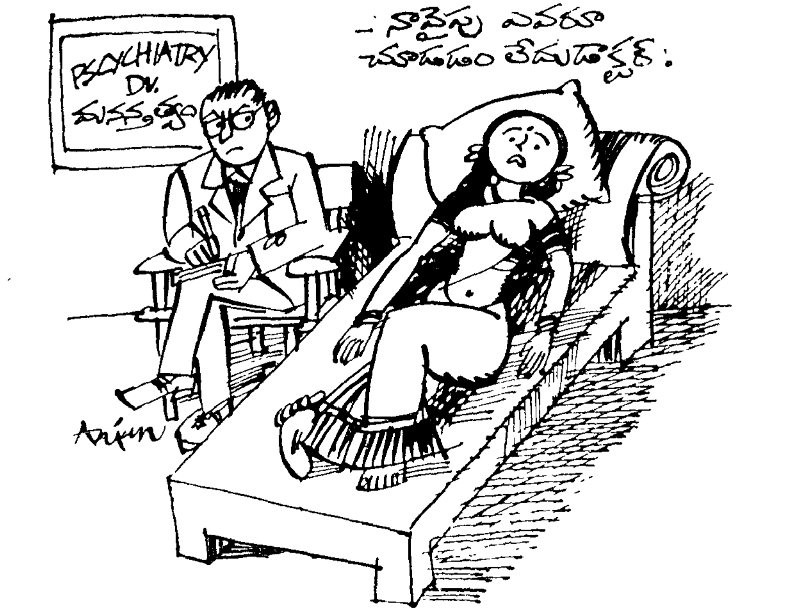

వవుతున్నావా?" అన్నాను.

రాజ్యం కొద్దిగా మందహాసంచేస్తూ "నేను అసహజమైన దాన్ని కాను మామయ్యా!" అన్నది.

ఆ మాటకు నేను కంపించిపోతూ "కొంపతీసి ఏం చేస్తున్నావేమిటి!" అన్నాను రాజ్యం మాట్లాడలేదు

ఇప్పటికే మే మిద్దరమూ ఔచిత్య భంగం అయేటంత సంభాషణ చేశాం. కాని, నా ఆదుర్దా నన్ను నోరు మూసుకో నివ్వలేదు నేను బతిమాలుతూ "రాజ్యం తొందరపడి అవివేకమైన పనులు చెయ్యకు నాకు నిన్ను గురించి అది ఒకటే దిగులు." అన్నాను.

"ఏం చేస్తావు. మామయ్యా! నీ ప్రవర్తన నీ యిష్టా యిష్టాలమీదే ఆధారపడి ఉంటుందా? ఎవరో వచ్చి సోది పెట్టుకు కూర్చుంటే నువ్వేం చేస్తున్నావు. చెప్పు. "నీ సోది నాకు తలనొప్పిగా ఉంది. చాలించి నీ దారిన నీవు పో" అనగలవా?

"అదా ఉపమానం?" అన్నాను నిర్ఘాంతపోయి

"ఎందుకు కాదూ? ఎవడోవచ్చి నా కోసం చచ్చిపోతున్నా నంటాడు నేను మొగ్గేవరకూ నన్ను విడవడు ఏమిటి చెయ్యటం?"

"నీ కోసం చస్తున్నా నన్నవాడి

మాటల్లా నమ్ముతావా?''

"నిన్ను చూసి జాలిపడుతున్నట్లు కనబడే వాళ్ళందరితోనూ పోట్లాడతావా? నిన్ను చూపి ఇతరులు జాలిపడదగిన స్థితిలో ఉండటం నీ దురదృష్టం అడతనమూ, యవ్వనమూ నా దురదృష్టం!" అన్నది రాజ్యం "అది ఒక బాధ్యత ఇతర బాధ్యతల మాదిరిగానే ఇది కూడా నిర్వర్తించటం కష్టం ఏదో ఒక పొరపాటు జరిగి తీరుతుంది అత్యద్భుతంగా నిర్వర్తించగల మనిషి నేటందుకు లేదు ''

''అట్లా మనస్సుకు సమాధాన పరుచుతుంటే నీ ఆత్మగౌరవం మాటేమిటి? నీకు నీతిలో నమ్మకంలేదా? నా కిప్పటి వాళ్ళ లేకితనాలు నచ్చవు. రాజ్యం నేను ముసలివాణ్ణి" అన్నాను.

"నేను పడుచుదాన్ని. నాకు నిజంగానే నీతిలో నమ్మకంలేదు నీతికంటే చాలా ముఖ్యమైనవి జీవితంలో ఉన్నట్టు అది వరకే నిర్ధారణ చేసుకున్నాను అయితే, నాకు ఉన్న లేకితనమూ అసహ్యమే నేను అవినీతిని ఆరాధించను ఇక ఆత్మగౌరవమూ, పవిత్రతా అంటావా? దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తే అవి అణిచిపెట్టిన అహంకారాతిశయాలుగాని ఇంకేమీ కావు ఏమిటాలోచిస్తున్నావు?'' అన్నది రాజ్యం

"ఏమీలేదు నిన్ని చదువులోపెట్టి పాడుచేశానా అనుకుంటున్నాను నీ కిటువంటి విశ్వాసాలు కలగటం నాకెంత కష్టంగా ఉందో నేను ఊహించనైనా లేను. నా బాధ నిన్ను చీమతలకాయంతయినా అంటుతుందనే ఆశతో ఆ మాట అంటున్నాను ''

రాజ్యం దీనంగా నవ్వి "చీమతలకాయంత కాదు కండచీమ మోస్తరుగా పట్టుకుంటుంది నీ కటువంటి బాధ కలగకుండా ఉండేటందుకే నిష్కల్మషంగా నా మనస్సువిప్పి చెబుతున్నాను—చేతయినంతవరకు, ఒక్కటి అర్థంచేసుకో, మామయ్యా, భగవంతుడు ఒక్కొక్క మనిషిని ఒక్కొక్కవిధంగా పుట్టిస్తాడని నీకు నమ్మకం ఉందా? అయితే ఆ భగవంతుడు నాకు నీతిగీత గియ్యకుండా పుట్టించాడు నేను భూమిమీద పడకపూర్వమే నాకు నీతితో సంబంధం లేకుండా ఏర్పాటు జగిరింది దేవతలు నాకు కావలసిన పువ్వులన్నీ పోగుచేసి ముళ్ళకంచెల మీదపెట్టి ఆ ముళ్ళకంచెల చుట్టూ ఊబి కల్పించారు అంతకన్న నే నేమీ చెప్పలేను వాటిని సంపాదించగలిగానా ఒళ్ళంతా బురద అవుతుంది, గీసుకుపోయి రక్తం కారుతుంది, కాని జన్మ సార్థకం అవుతుంది లేదూ—నా జన్మ నిరర్థకం అవుతుంది.''

రాజ్యం మాట్లాడుతుంటే నాకేదో మైకం కమ్మినట్టు కాసాగింది. నల్లమందు పొగలు చుట్టవేసినట్టయింది. ఈ పొగలలోనించి పుస్తకాల్లో ఉన్మాదులైన కథకులు చిత్రించే అసహజమైన ప్రపంచం

అస్పష్టంగా కనిపిస్తున్నది. పుస్తకాలు చదివి పాడైన రాజ్యం నన్నా మాయ ప్రపంచంలోకి తీసుకుపోవటానికి ప్రయత్నిస్తున్నది. నేను పోను. ఈ మైకాన్ని విదిల్చేస్తాను.

"నీ మాటలకు అర్థంలేదు ఏదో మాట్లాడుతున్నావు—అంతే! నీకు వెధవరికం రావటం నిజంగా అక్రమమే ననుకో. కాని, దానివల్ల బాధపడటం నీ తప్పే. నువ్వెందుకు పెళ్ళిచేసుకోవూ? ఇద్దరు పిల్లల్నికంటే ఈ పైత్యమంతా దిగిపోతుంది కాదనకు—నువు మాట్లాడేది కేవలమూ పైత్య ధోరణి."

రాజ్యం మళ్ళీ నవ్వింది. అది నన్ను చూసి నవ్వుతున్నదా అనిపించింది నాకు

"నీకు ప్రేమలో నమ్మకంలేదా?" అన్నది రాజ్యం

"ప్రేమ! ప్రేమ! షెల్లీ, కీట్సు చదివిన ప్రతిమనిషికి అన్నంకంటె అత్యవసరంగా ముందు ప్రేమకావాలి! ఎక్కడుందా ప్రేమ? దేవుడున్నాడనటం మూఢవిశ్వాసమూ, ప్రేమ ఉందనుకోవటం నాగరికతా! నాకూ కావాలి లక్షరూపాయలు ఏదీ?" అని గట్టిగా అన్నాను

రాజ్యం ఓర్పుతో, "అంటే నీకు ప్రేమలో నమ్మకం ఉన్నట్టా, లేనట్టా?" అన్నది.

"నాకు లేదు! నీకూ లేదు—యేవో కలలు కంటున్నావు నేనటువంటి కలలు కనటం మానేసి ఇరవై సంవత్సరాలైంది. నలభై ఏళ్ళు వచ్చి నేను నేర్చుకుంటున్నదేమిటంటే—మనిషి కామం తీర్చుకోవటంలో పప్పులో కాలు వెయ్యకుండా ఉంటే అదే పదివేలు! నా యీడువచ్చిన తరవాత నీకు అదే తెలుస్తుంది"

రాజ్యం నవ్వి, "మధ్య వయస్సంటూ లేకుండా నేను పసితనంనించి నడివయస్సులో పడి నీమాదిరిగా మాట్లాడగలిగితే ఎంత బాగుండేది?" అన్నది

"అయితే ప్రేమ అంటే నీకూ అంత ఘనమైన అభిప్రాయం లేదన్నమాటే!" అన్నాను

"ఉంది! లేకుండా వుంటే మనస్సుకు శాంతి వుంటుందని! ఏ పని చేస్తున్నా నీ కళ్ళయెదుట, నీ మనస్సులో, నీ గుండెలో నీ నెత్తురులో ఒక మనిషి ప్రత్యక్షమై ఉండటం ఎంత బాధ! ఆ మనిషి జ్ఞాపకం రాగానే నీ కళ్ళవెంట నీరు కారటం ఎంత యిబ్బంది! ప్రపంచంలో ఆ ఒకిదేమనిషి అనిపించటం ఎంత గుడ్డితనం!"

"ఎవరది?"

"ఎవరైనాను!" అన్నది రాజ్యం నిర్లక్ష్యంగా

"వట్టి కవిత్వం!"

"కావచ్చు కవిత్వం అబద్ధమా?"

ఈ సంభాషణ పోయినకొద్దీ అన్యాయమవుతుందనిపించింది ఇదంతా ఎట్లా ఉపసంహరించాలో తెలియలేదు

"నీ ప్రేమను విడపటానికి మంచి వుపాయం చెప్పనా?" అన్నాను

"తప్పకుండా చెప్పు. ఇది దాదాపు జబ్బుగా పరిణమించింది. అన్నది రాజ్యం.

"అయితే విను. నువ్వు ప్రేమించిన మనిషిని పెళ్ళాడెయ్యి."

"అట్లా ప్రేమను చంపటానికి నాకు చేతులురావు. ఇంకేదన్నా చెప్పు."

"అయితే నువ్వు ప్రేమించిన వాడు కూడా మామూలు మనిషే అని తెలుసుకో—"

"నాకు తెలుసును."

"వాణ్ని పులి తరుముతున్నట్టు ఊహించుకో. బురదలో జారిపడి లేస్తున్నట్టు ఊహించుకో. గురకపెడుతున్నట్టు — ఎందుకల్లా నవ్వుతున్నావు?"

"నీకు సెన్సు ఆఫ్ హ్యూమరు లేదు మామయ్యా!"

"నాకా?" అన్నాను రోషంగా.

రాజ్యం మళ్ళా నవ్వులో పొర్లిపోయింది.

"మొత్తంమీద చాలామోసం జరిగింది. నువు నే నెరిగిన రాజ్యానివే కాదు ముఖ్యంగా నే నాలోచిస్తున్నదేమంటే, ముందుముందు ఆడపిల్లలందరినీ చదువవేసి నీ మాదిరిగా తయారుచేస్తే ప్రపంచం ఏమవుతుందా అని! చదువుకున్న ఆడవాళ్ళూ మగవాళ్ళూ కూర్చుని ప్రతి పిచ్చిముక్కకూ వెకవెకలాడటం అదివరకే చూశాను. కాని అది వాళ్ళలో తూకం లేకపోవటమనుకున్నాను. నువుకూడా ఆ జాతిలోకేచేరితే ఈ వెకిలితనం చదువులోనే ఉందనుకోవాలి. నీ వంటివాళ్ళు వందమందికంటే మీ అత్తయ్య ఒకతె నయం!" అన్నాను.

రాజ్యం ఒక చెంప కళ్ళు తుడుచుకుంటూ రోషం నటిస్తూ "అంత తలవాచేటట్టు పెట్టేవాడివి ఎందుకు నవ్వించావేమిటి?" అన్నది.

"సరే అయితే చెప్పు. దేనికి నవ్వావు? నేను నిజంగా అడుగుతున్నాను సుమా!"

"నేను ప్రేమించినవాడే వచ్చి "నన్ను పెద్దపులి తరిమినట్టు ఊహించుకో!" అన్నట్టయితే ఆ మనిషిమీద నాకున్న ప్రేమ ఎట్లా విజృంభిస్తుందో ఆలోచించుకో."

"నీ ప్ప్రేమ!' అన్నాను పళ్ళు బిగబట్టి.

"మాటలు చూసి భయపడకు మరి— అందరినీ తేలిక మనుష్యుల కిందకట్టే బరువయిన మనిషివి!" అన్నది రాజ్యం కొంటెగా.

అంతటితో ఆ అయోమయపు సంభాషణ అయిపోయింది. అది అన్నట్టు నాలో సెన్సు ఆఫ్ హ్యూమరు కాకపోయినా ఏదో సెన్సు లోపించింది. జరిగిన సంభాషణకు పడదగిన పశ్చాత్తాపమంతా పడ్డ తరవాత అదికూడా ఒకవిధంగా మంచిదే అయిందని స్ఫురించింది. ఏమంటే, అంతసేపు ఉన్మాదంగా మాట్లాడినా, గంభీరంగా రంకుతనాన్నీ, అవినీతినీ సమర్థించటం మొదలుపెట్టిన

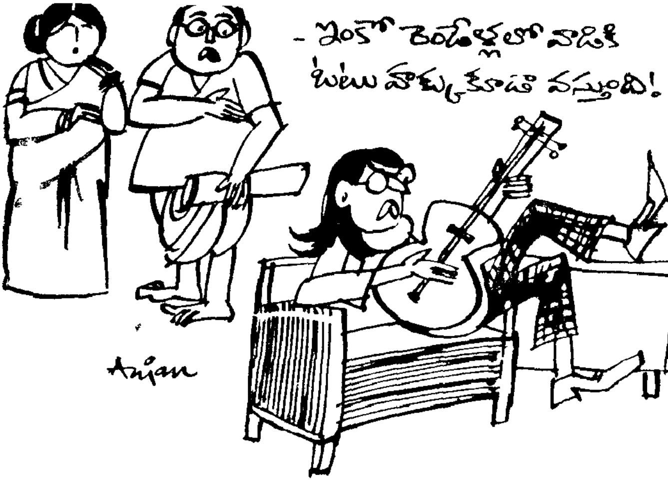

రాజ్యాన్ని నవ్వించగలిగాను, మామూలు మనిషిని చెయ్యగలిగాను. ఈ సంగతి నా కప్పుడే ఎందుకు తట్టలేదూ?

ఇది కిందటి సంవత్సరం జరిగిన సంగతి. మే మిద్దరమూ మళ్ళీ అటువంటి సంభాషణలో పడలేదు. ఇది మా ఇద్దరి మధ్యనే మిగిలిపోయిన రెండో రహస్యం.

మా మూడో రహస్యాన్ని గురించి చెప్పటానికి నాకు భాషలేదు. చిత్రించటానికి శిల్పం చాలదు. నేను మొదట్లో చెప్పిన ఉత్తరం అందిన సాయంకాలం బండిలో రాజ్యం దిగింది. అది దిగిన క్షణంనించీ ఆరాత్రి ఆఖరయ్యేవరకూ జరిగిన సంగతులు ఈ ప్రపంచానికి సంబంధించినవిగా తోచవు. నేను, నాది అనుకునే ప్రకృతికి ఏమీ అందులో పాలు లేదు. భగవంతు డనేవాడుంటే అట్లా జరిగి ఉండదేమో!

అది నా ఆదర్శాల మధ్య పిడుగు పడ్డట్టు పడింది. చిత్రమేమిటంటే రాజ్యం కనబడిన క్షణంనించీ నా అంతరాత్మ "ఏదో జరగబోతున్నది జాగ్రత్త!" అని సూచిస్తూనే ఉంది. అసలు మే మిద్దరమూ ఈసారి ఒకరివంక ఒకరం సూటిగా చూసుకోలేక పోయినాం. దానితో మాట్లాడాలంటే నాగొంతు బిరుసెక్కినట్టయిపోసాగింది. రాజ్యం నాకు రెండడుగుల దూరంలో వస్తే ఊపిరి పూర్తిగా బిగబట్టి ఒకక్షణం ఉండి గట్టిగా విడవటం మొదలుపెట్టింది. మేమిద్దరమూ మాట్లాడుకోవటం మొదలుపెడితే ఒకప్పుడు గంటలెల్లా గడిచినయ్యో ఇప్పుడు క్షణాలంతకన్న భారంగా గడవసాగినై. నన్నెవరో ఊదర పెట్టినట్టయింది. రాజ్యంకూడా

అట్లాగె భావిస్తున్నదని నె నూహించ గలిగాను

ఈ ఊదరవించి తప్పించుకుపోవటం ఎట్లా? ఇంటో నా భార్యఅయినా లేదు "ఎందుకిట్లా అవుతున్నాను? ఇంతకాలా నికి నా కూతురితో సమానమైన రాజ్యం మీద నాకు కామోద్రేకం కలుగుతున్నదా?' అని కోపంగా ప్రశ్నించుకున్నాను ఎవరు సమాధానం చెబుతారు? అర్థంలేని ప్రవా హాన పడి కొట్టుకుపోతుంటే విమర్శించి పెట్టేవా రెవరు?

అది రాజ్యంమీద ప్రేమకాదు. నాకు ప్రేమానుభవం ఎన్నడూ కాలేదు. కాని ఇది ప్రేమకాదని గుర్తించాను. ఇది ప్రేమ అయితే ప్రతి ప్రాణీ ప్రేమించ గలదు. నాలో ఆ క్షణాన మానవత్వం ఏమీలేదు. 'నా ఉద్రేకం కట్టలు తెగి రాజ్యాన్ని నిర్మూలించటానికి చూస్తున్నది కాని పవిత్రం చెయ్యటానికి చూడటం లేదు. అటువంటి ఉద్రేకం నేను యవ్వ నంలోకూడా యెరగననిపించింది నే వింతకాలమూ అభ్యసించిన విగ్రహానికి మరోరూ మరోరూ కాకుండా రాజ్యమా బలి! ఇది నాకు ప్రకృతివేసిన శిక్షా? ఈ సంఘటనలో ఆధ్యాత్మికమైన గుణపాఠం ఉందా?

ఆ క్షణంలో రాజ్యం మనస్సు నా కర్థమైతే ఎంత బాగుండును? కాని కాలేదు. ఆ నిమిషంలో నాకు రాజ్యం తన్న దూరంగావున్నది మరేదీలేదు. నా ఊహ సరయితే నా ప్రతి కదలికలోనూ రాజ్యానికి రాక్షసత్వం కనిపించి ఉండాలి. ఆ క్షణాన అదికూడా రాక్షసి అయితే తప్పు!

రాజ్యం! నన్ను అణుమాత్రమైనా ప్రతిఘటించలేదు ఒకవేళ నాకు తెలియ లేదో! తనలోపడి కొట్టుకుపోతున్నవాడు వాలునపడి వస్తున్నాడో, ఎదురీదడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడో వరదకేం తెలుస్తుంది?

నన్నావేశించిన పిశాచం వదలి తుపాను సమసిపోయిన తరవాత నాస్థితి ఆలోచించు కుంటే నాకొక వింతవిషయం అవగాహన అయింది. నేను భయంకర పాపమను కుంటూ చేసిన ఈపని నా తత్వానికి సరి పోయింది ఇందులో ఆనందమూలేదు. బాధాలేదు. ఆనందమైనా బాధ అయినా నాకు అసహజమైన అనుభవాలనిపించేవి. ఈ అనుభవం తరవాత దీని ఫలితంగా ఏ వికారమూ లేదు. ఇక ఏదో వికారం నేనే పనిట్టుకొని తెచ్చుకోవాలి. నన్నిటు వంటి పనులు చెయ్యమని పుట్టించా డాభగవంతుడు! కిందటి జన్మలో రాజ్యం నాతో అన్నమాటలేవో జ్ఞాపకం వచ్చినై!

ఇకముందు రాజ్యానికి నే నేమవు తాను, అది నాకే మవుతుంది. ఈ దుష్కార్యానికి శిక్షో ప్రతిఫలమో ఏమిటి? ఇటువంటి సమస్యలన్నీ కాలక్రమాన పరిష్కారం అవుతై. వాటినిగురించి ఆలోచించే త్రాణలేదు నా ఆత్మలో. నేను రాజ్యంకేసి చూడనన్నాలేదు.

అంధకారంలో జడుడిమాదిరిగా ఉన్న నాకు వెలుతురు కిరణం సాక్షాత్కరించింది రాజ్యం నా పక్కనే వచ్చి కూర్చుని నా మెడచుట్టూ చెయ్యివేసి ''చూశావా, మామయ్యా! నా కున్నా డా నీతి అనేది ఉంది!'' అన్నది దాదాపు పరిహాసం గొంతుతో

''నన్ను తిట్టదలిస్తే అంత నాజూగ్గా తిట్టనక్కరలేదు నువ్వు యెంత మాట అన్నప్పటికీ ఆగ్రహించడానికి అధికారం లేకుండా చేసుకున్నాను ''

రాజ్యం ఆదుర్దాగా నన్ను కుదిలిస్తూ ''పశ్చాత్తాపపడటం మొదలుపెట్టి నా ఆనందమంతా పాడుచెయ్యకు.'' అని బతిమాలింది.

మొదట నా చెవులు నేనే నమ్మలేక పోయినాను. కాని మరుక్షణమే నాకు రాజ్యం స్వర్గంలో ఉన్నదని—ఉన్నాననుకొంటున్నదని—అర్థమయింది. జీవితం పొరపాటున నాటకం మాదిరిగా అవుతుందేమోనని జీవితమల్లా భయపడిన నేను ఆ క్షణాన దేవుణ్ణి ఉద్దేశించి "చూశావురా, దేవుడా? నేను చేసినపని రాజ్యం ఆమోదిస్తున్నది!'' అని వెర్రికేక వేతామనుకున్నాను.

''నేను మొదటిసారి నిన్ను చూచిన క్షణంనుంచీ నిన్ను మిగతా ప్రపంచం నుంచి ఎడంచేసి రహస్యంగా దాచిపెట్టు కున్నాను. నా జీవితం ఏ గుట్టలెక్కినా, ఏ లోయల్లో పడిపోయినా సరే నేను చెయ్యా చాచి ఏక్షణాన నిన్ను అందుకోలేకపోతే ఆ క్షణాన నా జీవితం తొర్ర పడిపోతుందను కున్నాను. నా అభిప్రాయాలు ఎన్నో మారినై ఇది మారలేదు నేనేం చెయ్యను?

''మూడు నాలుగేళ్ళనించీ నీమీది అభిమానం అణిచిపెట్టడానికి వీల్లేని వాంఛగా మారింది నేను ఎట్లా విగ్రహించు కున్నానో తెలియదు ఏ క్షణాన నువు నన్ను కౌగలించుకున్నా నేను నీ చేతుల్లో నీరై పోయి వుందును వెనక ఒకసారి నన్ను ముద్దుపెట్టుకున్నావు మళ్ళీ ముద్దు పెట్టుకుంటావని ఈ ఎనిమిది తొమ్మిది సంవత్సరాలనించీ ఎదురుచూస్తున్నాను.

''నీ మీద పంచప్రాణాలూ పెట్టుకున్న నేను నీతిని ఎట్లా లక్ష్యం చెయ్యను? నీకేమో నీతిలో అంత నమ్మకం. నిన్ను అకర్షించటానికి ఎంత సిగ్గుమాలిన పని అయినా చేతామనిపించేది. కాని చెయ్య లేదు. నీ అంతట నీవే నాకు మోక్షం ఇచ్చేవరకూ నేను చెయ్యీ కాలూ కదలించదలచలేదు. ఆ నిశ్చయంమీదే ఉన్నాను. నాకు తగిన నీతి నాకుమాత్రం లేదంటావా?''

ఎంత అందమైన మాటలు—నిజమైతే!

నన్నా అపనమ్మకం వదలదు! నేను స్వర్గ నరకాలచుట్టూ వెయ్యి ప్రదక్షిణాలు చేసివచ్చినా సరే అది నా వెంట వుంటుంది. వెయ్యి మందిలో ఒకడు అనిపించుకోని మాటలు ఆడదానినోట అనిపించుకున్న

తరవాత కూడా నా అపనమ్మకం నా వెంటే వుంటుంది. ధన్యుణ్ని.

"నా వ్యక్తిత్వం సార్థకం చేసుకునేటందుకు రాజ్యాన్ని హింసించాను. దాని కోరికను తృణీకరించి నా పశ్చాత్తాపం వెలిబుచ్చాను. ఇక యిటువంటి పని ఎన్నడూ చేయనని శపథంచేశాను. వెనకటి మా పవిత్రమైన సంబంధం కళంకితమై పోయిందని వాపోయినాను.

దాని మాటలు నిజంగా అబద్ధంకాక పోతే నా మాటలు దాన్ని ఎట్లా హింసించేది నేను లెక్కచెయ్యలేదు. దాని ప్రాణం హింసపడటంకంటే నా అపనమ్మకమే నాకు ప్రియమైనది. దాని మాటలు నిజం కావని నిరూపించటానికి లక్షవాదాలు నా మనస్సులో పుట్టుకొచ్చినై....

రాజ్యం మనిషి కాదు, దేవత. అది ఒకప్పుడు తన వాంఛను ఎట్లా అణగదొక్కి పెట్టిందో యిప్పుడు తన బాధను కూడా అట్లాగే అణగదొక్కి. నా మాటలన్నీ విని తలవంచుకుని "పోనీ మామయ్యా! నువ్వెందుకు పశ్చాత్తాపపడతావు? పాపిష్ఠిదాన్ని నేనే. నా మూలంగానే నువు గోతిలో పడ్డావు. నేను సమయానికి నివారించగలిగితే నువు మేలుకునేవాడివి. నే నిదివరకే చెడిపోయినాను కనక నాకు ఫరవాలేదు. ఇప్పటికైనా నీ మనస్సు తెగబడి ఏదన్నాకోరితే నేను ఏ విధమైన అభ్యంతరమూ చెప్పను. నీకు నావల్ల ఏంకావాలంటే అది నిశ్చింతగా తీసుకో. నా బుద్ధికి మాత్రం మన వెనకటి సంబంధం ఏమీ మారినట్టులేదు. నీ బుద్ధికి అట్లా తోచినప్పుడు మళ్ళీ వెనకటి పద్ధతికి పోదామని ప్రయత్నించకు. లాభం ఉండదు ' అన్నది.

నాఅంతరాత్మ జాలిపడ్డట్టు నటించింది. దాని మనస్సుకు శాంతి కలిగించే వాడల్లే నటిస్తూ, దాని దృష్టితో రాజీపడే వాడల్లే కనిపిస్తూ దాని శరీరం మళ్లా నాస్వాధీనంలోకి తీసుకున్నాను. నా మనస్సును మార్చుకోకుండా, నా ఉన్నతాదర్శాలు సంస్కరించుకోకుండా రాజ్యం ద్వారా కామోపశమనం చేసుకోవటానికి రోజూ కొక నూతన మనః పరిణామం ప్రదర్శించుతూ వచ్చాను. ఈ విధంగా నేను రాజ్యాన్ని మరింత హింసించి వుండాలి. కాని దాని నోటివెంట ఒక్కసాధింపు మాటరాలేదు. అందుకు నేను కృతజ్ఞత చూపలేదు. దాని నోటివెంట ఒక సంతోషకరమైన మాట కూడా రాలేదు. అదికూడా నేను గమనించలేదు. నా కిప్పుడు స్మరించితే అనుమానం కలుగుతున్నది — ఆ రోజుల్లో రాజ్యం నవ్వినట్టు జ్ఞాపకంలేదు.

నా భార్యకు మళ్లా ఆడపిల్ల కలిగినట్టు ఉత్తరం వచ్చింది. భారసాల విషయం అశ్రద్ధచేసినా శాంతి ఒకటి ఉంచికనక తప్పకరమ్మని రాయించింది నాభార్య. మర్నాడు పోవటానికి ప్రయాణం కట్టాను.

ఆరోజు సాయంకాలం మాయింటి

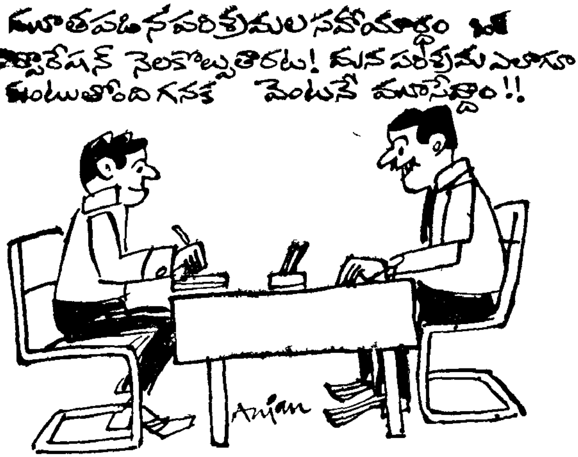

కొక కుఱ్ఱవాడు వచ్చాడు చిక్కి శవా కారంగా ఉన్నాడు పాపం ఎవరు కావా లన్నాను అతను సమాధానం ఏదో గొణిగి అటూ ఇటూ చూడసాగాడు ఇంతలో రాజ్యం లోపలినించివచ్చి అతన్ని చూస్తూనే పేరుపెట్టి పిలిచింది

"ఒక్కమాట మాట్లాడి వెళ్ళిపోతాను ఇక్కడ ఒక డాక్టరునుచూసి పోదామని వచ్చాను ఈబండికి పట్నం వెళ్ళి పోతు న్నాను" అన్నాడు ఆకుర్రవాడు.

ఇద్దరూకలిపి దొడ్లోకి వెళ్ళారు ఆ ఇద్దరూ నా దృష్టిపథం దాటిపోగానే నాలో అసూయ అంకురించి భగ్గునమండి జ్వాలగా అయింది.

"ఇటువంటి ప్రియులు దీనికింకా ఎందరున్నారో? పాపం. తన్ను తానే మోసగించుకుంటున్నది నడివయస్సు వాడిమీద దానికి ప్రేమ ఏమిటి?"

ఒక నిమిషానికి ఇద్దరూ లోపలికి వచ్చారు కుఱ్ఱవాడు వెళ్ళిపోయినాడు. వాడి వాలకంచూస్తే మొహంలో మృత్యు దేవత తాండవిస్తున్నది ఎటువంటి ప్రియుడు? అంతకంటె నేనే లక్షరెట్లు నయం?

'ఎవరతను?"

"ఒకప్పుడు నన్ను నిర్బంధించినవాడు. అతనిలో అంత మానవత్వం ఉందనుకో లేదు." అన్నది రాజ్యం పరధ్యానంగా

"ఏం? ఏమంటాడు?'

"తనకు క్షయఉందని వైద్యులు నిర్ణ యించారుట నాకు చెప్పటానికి వచ్చాడు"

"జాగర్త పడమనా?"

"ఊఁ"

వాడిస్థితిలో నేనుంటే అట్లా ప్రవ ర్తించేవాణ్ణా అని ప్రశ్నించుకున్నాను. ఆ

తరావి కాతరం ప్రవర్తనలో నీతి ఒక వేళ జాస్తి అవుతున్నదేమో ననిపించింది రానురాను స్త్రీ పురుష సంబంధ అట్లా అధోగతి పోవటందేనికి? నా కాసంబంధం సరిగా అర్థంకాలేదా?

నేను మా బావమరిదిగారి ఊరుకెళ్ళి రావటానికి పదిహేనురోజులు పట్టింది. ఈ పదిహేను రోజుల్లో రాజ్యం యొక్క నగ్న సౌందర్యం పదిహేను వందలసార్లు జ్ఞాపకంవచ్చింది. స్త్రీ పురుష సంబంధమైన నీతినిగురించి నాకున్న ఖచ్చితమైన జ్ఞానం నా పురుషత్వాన్ని గురించి లేకపోవటం గ్రహించి కొంత ఆశ్చర్యపడ్డానుగాని నామనస్సు ఆత్మ పరీక్షవైపు జాస్తిగా వెళ్ళలేదు

ఆఖరుకు ఇంటికి బయలుదేరి రైలెక్కగా నే దిక్కుమాలిన ఉద్రేకం ఒకటి పుట్టుకొచ్చింది ఏ ఆదర్శం కోసమైనాసరే రాజ్యాన్ని వదిలి పెట్టటం నాక సంభవమని తేల్చుకున్నాను రాజ్యం నాకు ఆత్మార్పణ కావటంలో ఉన్న గొప్పతనం నాకు అకస్మాత్తుగా అర్థమయినట్టయింది. నాలో కృతజ్ఞత మొలకెత్తింది

రెక్కలు కట్టుకుని వచ్చినవాడల్లే నేను ఇంటోవచ్చి వాలేటప్పటికి రాజ్యం సావిట్లో మంచంవేసుకుని పడుకుని ఉంది. దాని స్వరూపం చూడగానే నాకు కళ్ళు తిరిగిపోయినై. ఆనాడు ఆ కుఱ్ఱవాడి మొహాన ఏమృత్యుదేవత గోచరించిందో ఆ మృత్యుదేవత ఈనాడు రాజ్యం మొహాన తాండవిస్తున్నది.

"రాజ్యం!" అన్నాను. వణుకుతున్న గొంతుతో. మోకాళ్ళు పట్టు తప్పిపోతునై.

"పిల్లా, తల్లీ కులాసాగా ఉన్నారా?" అన్నది రాజ్యం హీనస్వరంతో.

"ఏమిటి ఇట్లా వున్నావు?" నీ కేమయింది? ఎన్నాళ్ళనించి? నీ కెవరుతోడుగా వున్నారు? చెప్పు రాజ్యం!" అన్నాడు.

"క్షయ! సందేహంలేదు చాలా ప్రమాదకరమైనదని పట్నంలో వైద్యులు చెప్పారుట ఉత్తరం రాశాడతను పాపం. జీవచ్ఛవం!"

"నీకు? నీకూ అదే! ఇంతకాలం దాగి వుండి యిప్పుడు బయటపడ్డదా?"

"లేదు. అతనిక్కడికి వచ్చినప్పుడు-"

"ఏంచేశావు? మీరు ఒక్క నిమిషం కంటే మాట్లాడినట్లు లేదే?"

రాజ్యం మొహం పక్కకు తిప్పుకుని "ముద్దు పెట్టుకున్నాను" అన్నది పొడి దగ్గు దగ్గుతూ

నా అవస్థ వర్ణనాతీతం. ఆ క్షణంలో నా ప్రపంచమంతా — సంప్రదాయసిద్ధంగానూ చదువులతోను నాకు సంక్రమించిన సంస్కారమూ, నా విశ్వాసాలూ, నేను గుర్తించిన విలవలూ — ఒక్కసారిగా తారుమారయినట్టయింది

నా నోటివెంట మాటలప్రవాహం బయలుదేరింది నా కంటివెంట నీటి ప్రవాహం కూడాను ఏమి మాట్లాడానో,

ఎట్లా మాట్లాడానో తెలియదు. దాని తాత్పర్యం ఏమంటే, నేను రాజ్యాన్ని విడిచి బతకలేను. నేను ఎనిమిదోయేట దాన్ని చూసినప్పటినించీ దాన్ని ప్రేమిస్తూనే ఉన్నాను నేను గుర్తించలేదు కాని అది మర్రిచెట్టల్లే దినదిన ప్రవర్ధమానమై నా జీవితాకాశాన్ని కప్పేస్తూ వస్తున్నది నేను జ్ఞాపకం తెచ్చుకోగలిగితే నేను రాజ్యంతో అన్న ప్రతిమాటా, దాన్నిగురించి చేసిన ప్రతి చిన్న ఆలోచనా ఆ పరిమాణామంలో సోపానాలే! నాకు నోటికి వచ్చిన భాషలో రాజ్యాన్ని క్షమాపణ వేడాను.

ఇప్పటికైనా మించిపోయిందిలేదు. దేశమంతటా తిప్పి ఎంత డబ్బయినా ఖర్చుచేసి రాజ్యాని కీవ్యాధి నయంచేస్తానన్నాను. రాజ్యం తనకేవైద్యమూ అవసరం లేదన్నది పరుషంగా.

"ఎందుకు నేను బతకటం? నాకు బతకాలనిలేదు. నా ఒంటో ప్రాణం వుండగా నే నే వైద్యానికీ ఒప్పుకోను. కావలిస్తే నా శవానికి చికిత్స చేయించు" అన్నది రాజ్యం.

"ఇంతపని ఎందుకు చేశావు, రాజ్యం? ఆ అబ్బాయి నిన్ను జాగర్తగా ఉండమని రావడ మేమిటి? నువ్వతన్ని ముద్దుపెట్టుకోవటమేమిటి? ఎందుకు చేశా వా పని?

"కృతజ్ఞత కొద్దీ! అంటువంటి దేమీ పీ కర్థం కాదా?" అన్నది రాజ్యం, బలహీనంగా నవ్వుతూ.

నా కళ్ళకు రెండంగుళాల దూరంలో మెరుపు మెరిసినట్టంది. అవును నా కర్థమయింది — మానవత్వం! నేను చప్పున రాజ్యం పడుకున్న మంచంపక్క మోకరించి దాని మొహం నా వైపుకు తిప్పుకుని వాడిపోయిన దాని మూతి దీర్ఘంగా ముద్దుపెట్టుకున్నాను

"కృతజ్ఞత కొద్దీ! తెలిసిందా?కృతజ్ఞత కొద్దీ! నేనుకూడా కృశించి నీమాదిరిగా అయేవరకూ ఇట్లాగే ముద్దు పెట్టుకుంటాను. ఇహమూ, పరమూ కూడానూ! నీ పెదిమలు ఎప్పటంత తియ్యగానూ ఉన్నై నాకేమీ తేడా కనిపించటం లేదు."

రాజ్యం మెరిసే కళ్ళతో నన్నొక్క క్షణం చూసి నా మొహం గట్టిగా తన మొహాని కద్దుకుని, "భోజనం తెప్పించు, మామయ్యా! లేచి వంటచేసే ఓపికలేదు" అన్నది దాని మొహాన తాండవించిన మృత్యుదేవత ఏమయింది? దాని గొంతులోకి అంతజీవం ఎట్లా వచ్చింది? ఆ బొడిదగ్గేమయింది!

నా ఆశ్చర్యానికి రాజ్యం సమాధానం చెప్పింది

"నే నా అబ్బాయిని ముద్దు పెట్టుకోలేదు ప్రాణంపోయినా పెట్టుకుని ఉండను. రెండుమూడు రోజులనించీ కటికలంఖణాలు చేస్తున్నాను ఉందు! అసలు దుర్వార్త అట్టే వుంది నువు నాకు అబ్బాయిని కని యివ్వలేక పోయినావు నేనిస్తే పుచ్చుకుంటావా?" అన్నది రాజ్యం.